

АНАЛИЗ НА НАПРЕДЪКА НА БЪЛГАРИЯ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА ООН ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

ДИРЕКЦИЯ „СТРАТЕГИЧЕСКО ПЛАНИРАНЕ“, АДМИНИСТРАЦИЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

Програмата за устойчиво развитие за периода до 2030 г. на Организацията на обединените нации (ООН) „Да преобразим света“ и включените в нея 17 глобални цели за устойчиво развитие (ЦУР) могат да бъдат разглеждани като световната пътна карта за постигане на устойчиво развитие през това десетилетие. Програмата и целите са същевременно и рамка на националните политики за развитие, а самата Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 представлява отговорът на правителството за тяхното изпълнение.

В настоящия анализ е проследен напредъкът в изпълнението на ЦУР в средата на програмния период. Анализът е средносрочен и е проблемно ориентиран, като маркира областите на политика, в които България изостава спрямо темповете на изпълнение на целите на ниво ЕС27. Сравнителният анализ е избран като похват за позициониране на страната в процеса на изпълнение на целите предвид липсата на национално определени целеви стойности по преобладаващата част от индикаторите. В този контекст, постигнатите средно за ЕС стойности по отделните цели и показатели са разгледани в анализа като своеобразна отправна точка, а отстоянието на България от тях - като индикация за това дали страната се приближава или отдалечава от целта за устойчиво развитие, както и за скоростта на това движение.

Анализът обхваща показатели, които са част от Националния списък с показатели за наблюдение на напредъка по постигане на целите на ООН за устойчиво развитие, приет с Решение № 613 на Министерския съвет от 11 септември 2023 г. Националният списък е формиран на базата на показателите на НСИ, използвани от Евростат за отчитане на целите, глобалния списък с показатели на ООН за отчитане напредъка в изпълнението на ЦУР (Global SDGs list), национални източници и други допълнителни източници. В анализа са включени само онези показатели от националния списък, по които има налични данни за сравнение с останалите държави от ЕС. Използваните данни са актуални към 11 септември 2023 г. Всички различия в информацията след тази дата се дължат на периодичната актуализация на информацията за последната отчетна година в съответната база данни.

Изводите от анализа следва да бъдат използвани като отправна точка за предприемане на коригиращи действия в изпълняваните политики за преодоляване на предизвикателствата и изоставането в изпълнението на ЦУР, както и националните политики за развитие, като цяло.

Легенда:

- отбелязано е подобрение в стойностите на показателя през последната година, за която има данни, спрямо първата такава (обикновено 2015)

- отбелязано е влошаване в стойностите на показателя през последната година, за която има данни, спрямо първата такава (обикновено 2015)

"над средното"
(xxx)

- достигната стойност на индикатора се асоциира с по-добро представяне на страната спрямо средното ниво за ЕС (представено в скоби)

"под средното"
(xxx)

- достигната стойност на индикатора се асоциира с по-лошо представяне на страната спрямо средното ниво за ЕС (представено в скоби)

"изоставане в
развитието"

- в края на периода страната се представя на "под средното" ниво за ЕС и през периода се наблюдава влошаване на представянето на страната

"скъсяване на
изоставането"

- в края на периода страната се представя на "под средното" ниво за ЕС, но през периода се наблюдава подобряване на представянето на страната

"загуба на
преднина"

- в края на периода страната се представя на "над средното" ниво за ЕС, но през периода се наблюдава влошаване на представянето на страната

"изпреварване в
развитието"

- в края на периода страната се представя на "над средното" ниво за ЕС и през периода се наблюдава подобряване на представянето на страната

Цел 1: Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде

България остава далеч както от целта за пълно премахване на крайните форми на бедността, така и от тази за намаляване наполовина на всички форми на бедността. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по $\frac{3}{4}$ (9 от общо 12) от показателите в националния списък, но по 3 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2022 г. *относителният дял на работещите бедни на пълно работно време* е нараснал с повече от $\frac{1}{3}$ спрямо 2015 г., достигайки 9% от всички работещи;
- По същото време *населението в риск от бедност* (след интервенциите на системата за социално подпомагане) също отбелязва растеж, макар и в по-скромен размер (4.1%);
- Отново с повече от $\frac{1}{3}$ през разглеждания период нараства *броят на смъртните случаи или изчезнали лица вследствие на бедствия*.

Динамиката на тези показатели (особено първите два) по години показва, че поредицата от шокове и кризи, наблюдавани последователно от 2020 г. насам (COVID-19 пандемията, шоковете на енергийните пазари, войната в Украйна и глобалната инфлация) биха могли само частично да обяснят негативното представяне на страната, което дава знак за необходимост от оценка и потенциално преосмисляне на държавната политика в тези области.

По отношение на нарасналия *брой жертви на бедствия*, по-скоро се наблюдава инцидентен ръст през 2021 г., без непременно това да е

симптоматично за системна слабост на държавната реакция.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по преобладаващата част (9 от общо 12) от показателите, като все пак по $\frac{1}{4}$ от тях (3 показателя) изпреварва Общността. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по други 3 показателя („население в риск от бедност или социално изключване“, „степен на тежки материални и социални лишения“ и „население, което няма баня, душ или закрита тоалетна“) България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него. Притеснително е обаче, че останалите 6 показателя (половината от всички, с които се наблюдава напредъкът в изпълнението на ЦУР 1) представят неблагоприятни данни за водената политика в тези области, тъй като страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Относителен дял на населението под международната линия на бедност, %	3,4	2	1,4	0,9	0,9	0,2			1,5	-94,1	-36,9		над средното (0,3)	изпреварване в развитието
Относителен дял на бедните, живеещи под националната линия на бедност, %	22,9	23,4	22	22,6	23,8	22,1			22,8	-3,5	-0,6		под средното (16,4)	изоставане в развитието
Население в риск от бедност или социално изключване, %	43,3	41	38	33	33,2	33,6	31,7	32,2	35,8	-25,6	-4,0		под средното (21,6)	скъсяване на изоставането
Степен на тежки материални и социални лишения, %	36,8	33,5	30	22,3	22,1	22,1	19,1	18,7	25,6	-49,2	-8,8		под средното (6,7)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на работещите бедни на пълно работно време, %	6,7	10,2	8,3	8,6	7,8	8,4	8,9	9	8,5	34,3	6,1		под средното (7,1)	изоставане в развитието
Население в риск от бедност след социални трансфери, %	22	22,9	23,4	22	22,6	23,8	22,1	22,9	22,7	4,1	0,7		под средното (16,9)	изоставане в развитието
Население, което няма баня, душ или закрыта тоалетна, %	10,3	10,1	9	8,2	7,1	6,6			8,7	-35,9	-8,2		под средното (2,6)	скъсяване на изоставането
Брой смъртни случаи или изчезнали лица вследствие на бедствия на 100 000 души от населението		0,10	0,06	0,01			0,13		0,1	35,3	237,7		над средното (81,9)	изпреварване в развитието
Брой директно засегнати лица вследствие на бедствия на 100 000 души от населението	20,3	30,3	92,9	8,7	6,1	0,1	6,5		23,6	-99,4	7,6		над средното (4 633,2)	изпреварване в развитието
Общи държавни разходи за основни услуги, % от БВП - Социална защита	13	12,3	12,3	12	11,4	13,1	13,4		12,5	0,8	0,4		под средното (20,5)	изоставане в развитието
Общи държавни разходи за основни услуги, % от БВП - Здравеопазване	5,3	5	4,8	5	4,6	5,8	5,8		5,2	9,4	2,5		под средното (8,1)	изоставане в развитието
Общи държавни разходи за основни услуги, % от БВП - Образование	3,9	3,4	3,5	3,5	3,8	3,9	4,3		3,8	0,0	0,3		под средното (4,8)	изоставане в развитието

Цел 2. Край на глада, постигане на продоволствена сигурност и подобро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство

Страната успява да отбележи ограничен напредък по отношение на кръга от политики, включени в обхвата на Цел 2. Нещо повече – през периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязано отдалечаване от целите

В абсолютен план

по $\frac{3}{4}$ (8 от общо 13) от показателите в националния списък, по един от показателите няма никакво развитие, а по два от останалите четири показателя наблюдаваният напредък е силно повлиян от развитието на инфлационни процеси в глобален план. Незадоволителното като цяло представяне е може би логичен резултат предвид регистрираното влошаване на *индекса на ориентация към селското стопанство за държавните разходи* (намалявайки повече от 3.5 пъти през периода 2015-2021 г.). Трябва да се отбележи, че докладваното нарастване на *относителния дял на хората, изпитващи умерена или тежка несигурност за прехраната си* не включва ефекта от шоковете през 2021-2022 г., когато заради войната в Украйна, ситуацията на енергийните пазари и глобалния ръст на цените може да се очаква допълнително влошаване.

В относителен план,

България се представя по-добре от средното за ЕС ниво само по три от наблюдаваните показатели, при това през периода на анализ тя губи част от предимството си по два от тях (*брой растителни видове, за които се съхранява генетичен материал ex-situ и емисии на амоняк от селското стопанство*), поради по-бързото нарастване на показателя средно за

ЕС. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по почти $\frac{2}{3}$ от областите в които страната е под средното за ЕС ниво тя съумява да скъси изоставането си от Общността. Притеснително е допълнителното изоставане от средното за ЕС, акумулирано за периода 2015-2021 г., по отношение на предназначения за *биологично земеделие* площи, имайки предвид и амбициозната национална цел с хоризонт 2030 г. Друг повод за загриженост е незадоволителното представяне по индикатора на аномалиите в цените на храните, нарастващ както в абсолютен, така и в относителен (спрямо ЕС) план. При това, регистрираното влошаване в тази област по всяка вероятност е подценено, т.к. в данните за периода 2015-2021 г. все още не е отразен ефектът от шоковото нарастване на цените през 2022 г.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средногодишно		В края на периода	Промяна през периода
Относителен дял на хората, изпитващи умерена или тежка несигурност за прехраната си, %	14,9	13,6	12	12,5	13,2	15,5			13,6	4,0	1,3		под средното (7,4)	скъсяване на изоставането
Разпространение на анемията сред жени на възраст 15-49 г., % - общо	22,8	23	23,1	23,4	23,6				23,2	3,5	0,9		под средното (16,0)	скъсяване на изоставането
Разпространение на анемията сред жени на възраст 15-49 г., % - бременни	25,6	25,6	25,7	25,7	25,8				25,7	0,8	0,2		под средното (19,8)	скъсяване на изоставането
Разпространение на анемията сред жени на възраст 15-49 г., % - не-бременни	22,7	22,9	23	23,3	23,6				23,1	4,0	1,0		под средното (15,9)	скъсяване на изоставането
Селскостопански факторен доход на годишна работна единица, евро	6172	7751	8285	8386	9595	9810	13037		9005	111,2	13,9		под средното (17260)	скъсяване на изоставането
Нетен предприемачески доход в селското стопанство	74,09	98,02	94,30	85,33	83,01	77,59	97,83	98,32	87,2	32,0	5,9		под средното (111,2)	скъсяване на изоставането
Площ за биологично земеделие, %	2,37	3,2	2,72	2,56	2,34	2,3	1,71		2,5	-27,8	-3,6		под средното (10,0)	изоставане в развитието
Емисии на амоняк от селското стопанство, кг/ха	7,2	7,5	7,6	7,6	7,7	7,5	7,6		7,5	5,6	0,9		над средното (18,8)	загуба на преднина
Брой местни породи животни, за които се съхранява достатъчен генетичен материал за възстановяването им			2	2	2	2	2	2	2	0,0	0,0	-	под средното (5,2)	изоставане в развитието
Брой растителни видове, за които се съхранява генетичен материал ex-situ		67012	67510	69336	69336	69413	69767		68729	4,1	0,8		над средното (61799)	загуба на преднина

Относителен дял на местните породи класифицирани в риск от изчезване, %	86	92	82	79	80	81	81	80	82,63	-7,0	-0,9		над средното (85,2)	изпреварван е в развитието
Индекс на ориентация към селското стопанство за държавните разходи	1,13	0,61	0,61	0,71	0,73	0,62	0,32		0,68	-71,7	-15,0		под средното (0,6)	изоставане в развитието
Индикатор на аномалиите в цените на храните	-0.01	-0,02	0,44	-0,45	0,6	0,97	-0,48		0,15	4700	n.a.		под средното (-0,06)	изоставане в развитието

Цел 3. Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст

България отбелязва значителен напредък по отношение на целта за осигуряване на добро здраве и благоденствие за всички. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по преобладаващата част (19 от общо 23) от показателите в националния списък, но по 3 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2020 г. *стандартизираната предотвратима и лечима смъртност* е нараснала с почти 20% спрямо 2015 г. Възможно обяснение за увеличението през 2020 г. е ефектът от пандемията от COVID-19;
- *Осигуреността на населението с медицински сестри* намалява в периода 2015-2021 г. с 5%;
- На фона на целта за ограничаване на употребата на алкохол се наблюдава нейното нарастване с над 4%.

В относителен план,

България се представя над средното за ЕС ниво по значителна част (10 от общо 23) от показателите, като по преобладаващата част от тях (6 показателя) допълнително увеличава преднината си спрямо средното ниво в

Общността. Като позитивен следва да бъде оценен и фактът, че по други 6 показателя (*„раждания, осъществени в присъствието на квалифициран медицински персонал“*, *„смъртност на деца до 5-годишна възраст“*, *„неонатална смъртност“*, *„смъртност от туберкулоза, СПИН и хепатит“*, *„покриване с основни услуги на здравеопазването“* и *„смъртност вследствие на неволни отравяния“*) България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него. Следва да се обърне внимание, обаче, на останалите 7 показателя, по които страната се представя под средното за ЕС ниво на старта на изпълнението на Дневен ред 2030, тъй като през отчетния период тя се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Години живот в добро здраве при раждане	63,2	65,7	64,5	65,8	66,3	65,6	63,3		64,9	0,2	0,1	↑	под средното (63,6)	изоставане в развитието
Дял на лицата на 16 и повече години самооценили здравето си като добро или много добро, %	65,6	65,8	66,7	66,5	67,2	66,7	67,6	68,2	66,8	4,0	0,6	↑	над средното (67,8)	изпреварване в развитието
Стандартизирана предотвратима и лечима смъртност	442,3	426,5	422,1	414,5	419,7	529,4			442,4	19,7	4,2	↓	под средното (271,7)	изоставане в развитието
Неудовлетворена нужда от медицински преглед или лечение, %	4,7	2,8	2,1	1,9	1,4	1,4	1,0	1,0	2,0	-78,7	-18,5	↑	над средното (2,2)	изпреварване в развитието
Коефициент на майчина смъртност, на 100 000 живородени деца	7,5	7,2	7,0	7,2	6,7	7,1			7,1	-5,5	-1,0	↑	над средното (8,9)	изпреварване в развитието
Относителен дял на ражданията осъществени в присъствието на квалифициран медицински персонал, %	93,4	95,1	93,9	93,0	92,3	94,6	94,5		93,8	1,2	0,2	↑	под средното (98,6)	скъсяване на изоставането
Смъртност на деца до 5-годишна възраст, на 1000 живородени	8,1	7,7	7,3	7,0	6,7	6,5	6,3		7,1	-22,2	-4,1	↑	под средното (3,7)	скъсяване на изоставането
Коефициент на неонатална смъртност, на 1 000 живородени	4,1	3,9	3,7	3,5	3,3	3,1	3,0		3,5	-26,8	-5,1	↑	под средното (2,2)	скъсяване на изоставането
Смъртност от туберкулоза, СПИН и хепатит по вид заболяване, %	2,06	2,16	2,07	1,95	2,00	1,80			2,01	-12,6	-2,5	↑	под средното (0,6)	скъсяване на изоставането
Регистрирани нови случаи на ХИВ на 1 000 души от неинфектираното население	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03		0,03	0,0	0,0	-	над средното (0,07)	загуба на преднина

Брой лица нуждаещи се от медицинска интервенция срещу пренебрегвани тропически болести	318	272	218	207	196	96	90		200	-71,7	-17,0	↑	под средното (23,4)	изоставане в развитието
Коефициент на смъртност в резултат на самоубийства, на 100 000 души	9,8				9,7				9,8	-1,0	-1,0	↑	над средното (12,5)	загуба на преднина
Разпространение на тютюнопушенето, %			26,0			25,0			25,5	-3,8	-3,8	↑	над средното (38,0)	изпреварване в развитието
Употреба на алкохол на глава от населението (на 15 и повече навършени години) в рамките на една календарна година, л	11,4				11,9				11,7	4,2	4,2	↓	под средното (10,7)	изоставане в развитието
Загинали при пътно-транспортни произшествия, на 100 000 души	9,9	9,9	9,6	8,7	9,0	6,7	8,2		8,9	-17,2	-2,0	↑	под средното (4,5)	изоставане в развитието
Индекс на покритието с основни услуги на здравеопазването, %	70		72		76		73		72,8	4,3	1,5	↑	под средното (82,2)	скъсяване на изоставането
Население, което живее в домакинства, самоопределящи се като засегнати от шум, %	9,7	10,0	9,8	9,4	8,9	8,8			9,4	-9,3	-1,9	↑	над средното (17,6)	изпреварване в развитието
Коефициент на смъртност вследствие на неволни отравяния, на 100 000 души	0,8				0,5				0,7	-37,5	-37,5	↑	под средното (0,46)	скъсяване на изоставането
Осигуреност с практикуващи лекари на 100 000 души от населението към 31.12.	404,0	410,7	418,4	421,7	423,6	427,7	429,6		419,4	6,3	1,0	↑	над средното (396,3)	загуба на преднина
Осигуреност с практикуващи лекари по дентална медицина на 100 000 души от населението към 31.12.	100,3	104,0	106,1	103,7	106,6	106,3	109,9		105,3	9,6	1,6	↑	над средното (80,9)	изпреварване в развитието
Осигуреност с практикуващи акушерки на 100 000 души от населението към 31.12	45,6	45,7	45,3	44,9	46,9	46,9	47,5		46,1	4,1	0,7	↑	над средното (36,8)	загуба на преднина
Осигуреност с практикуващи медицински сестри на 100 000 души от населението към 31.12	437,4	434,6	437,5	435,4	437,9	420,5	419,0		431,8	-4,2	-0,7	↓	под средното (641,0)	изоставане в развитието

Осигуреност с практикуващи фармацевти на 100 000 души от населението към 31.12					84,5	87,9	88,7		87,0	5,0	2,5		под средното (92,5)	изоставане в развитието
--	--	--	--	--	------	------	------	--	------	-----	-----	---	---------------------------	----------------------------

Цел 4. Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички

България отбелязва частичен напредък по отношение на целта за осигуряване на качествено образование за всички. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по част (5 от общо 13) от показателите в националния списък. Като позитивно може да бъде изтъкнато наблюдаваното намаление на *рано напусналите образование и обучението*, както и нарастването на *населението със завършено висше образование*. Притеснителен е обаче регистрираният регрес в качествените аспекти на образователната система, демонстриран от допълнителното нарастване през периода на *относителния дял на учениците с ниски постижения по четене, математика и природни науки*. Друга област на политиката, за която наблюдаваните показатели дават знак за необходимост от оценка и потенциални коригиращи действия, касае обучението за възрастни – предвид понататъшното намаление (от вече твърде ниски нива) на *дела на възрастните, участващи в обучение*. Динамиката на последния показател през годините по-скоро отхвърля COVID-19 пандемията като възможно обяснение за наблюдавания регрес.

В относителен план,

България се представя над средното за ЕС ниво по не-малка част (6 от общо 13) от показателите, като по 3 от тях (*индексите на паритета между половете при завършилите гимназиално и прогимназиално образование, както и дела на завършилите прогимназиално образование*) допълнително увеличава преднината си спрямо средното ниво в Общността. Притеснително е обаче, че по останалите 3 показателя, по които страната се е представяла над средното за ЕС ниво на старта на изпълнението на Дневен ред 2030, през периода на изпълнение България е загубила част от преднината си пред средните за ЕС нива, което може да е знак за липса на ефективност на водената политика в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Процент на завършилите начално образование, %	100	98	99	99	98	99	99		98,9	-1,0	-0,2		над средното (98,7)	загуба на преднина
Процент на завършилите прогимназиално образование, %	97	96	97	96	95	95	98		96,3	1,0	0,2		над средното (97,6)	изпреварване в развитието
Процент на завършилите гимназиално образование, %	88	87	86	88	84	85	87		86,4	-1,1	-0,2		над средното (86,9)	загуба на преднина
Рано напуснали образование и обучение, %	13,4	13,8	12,7	12,7	13,9	12,8	12,2	10,5	12,8	-21,6	-3,2		под средното (10,3)	скъсяване на изоставането
Ученици на възраст от 5 години до навършване на възрастта за задължителното образование в началното училище - % от населението на съответната възраст	93,2	92	88	85,2	85,8	85,5	84,9		87,8	-8,9	-1,5		над средното (83,4)	загуба на преднина
Относителен дял на населението на възраст 25-34 навършени години със завършено висше образование, %	31,8	32,8	33,4	34	32,7	33	33,6	33,8	33,1	5,7	0,9		под средното (42,0)	изоставане в развитието
Ниски постижения на 15-годишните по четене, %	41,5			47,1					44,3	13,5	13,5		под средното (22,5)	изоставане в развитието
Ниски постижения на 15-годишните по математика, %	42,1			44,4					43,3	5,5	5,5		под средното (22,9)	изоставане в развитието
Ниски постижения на 15-годишните по природни науки, %	37,9			46,5					42,2	22,7	22,7		под средното (22,3)	изоставане в развитието
Индекс на паритета между половете при завършилите начално образование	1,00	1,00	1,01	1,02	1,01	1,00	0,99		1,01	-1,9	-0,3		под средното (1,00)	изоставане в развитието

Индекс на паритета между половете при завършилите прогимназиално образование	1,01	0,98	0,99	0,98	1,00	1,01	1,01		1,00	-0,8	-0,1		над средното (1,01)	изпреварване в развитието
Индекс на паритета между половете при завършилите гимназиално образование	1,03	1,03	0,97	0,99	1,05	1,02	1,01		1,01	-2,0	-0,3		над средното (1,06)	изпреварване в развитието
Възрастни, участвали в обучение през последните четири седмици, %	2	2,2	2,3	2,5	2	1,6	1,8	1,7	2,01	-10,0	-0,7		под средното (11,9)	изоставане в развитието

Цел 5. Постигане на равенство между половете и овластяване на всички жени и момичета

България отбелязва значителен напредък по отношение на целта за осигуряване на равенство между половете. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по половината (5 от общо 10) от показателите в националния списък. Устойчиво нараства *делът на местата, заемани от жени в националните правителства, както и този в националните парламенти*; регистрира се тенденция на нарастване на *индекса на равенство между половете*. Известно отстъпление се наблюдава в частния сектор, където представянето на *жените на ръководни позиции* отбелязва намаление общо за периода – както по отношение на *членство в борд*, така и за *заемане на позиция директор*.

В относителен план,

България се представя над средното за ЕС ниво по преобладаващата част (6 от общо 10) от показателите, като по 2 от тях (*дял на жените, жертви на сексуално насилие, както и дял на местата, заемани от жени в националните правителства*) допълнително увеличава преднината си спрямо средното ниво в Общността. Известна загриженост буди фактът, че по останалите 4 показателя, по които страната се е представяла над средното за ЕС ниво на старта на изпълнението на Дневен ред 2030, България е загубила част от

преднината си пред средните за ЕС нива през периода на изпълнение, което може да е индикация за необходимост от адаптиране на водената политика в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Позиции, заемани от жени на ръководни длъжности на високо ниво - членство в борд, %	19	15,3	17,1	14,5	18,5	12,9	21,7	14,8	16,7	-22,1	1,5		под средното (32,2)	изоставане в развитието
Позиции, заемани от жени на ръководни длъжности на високо ниво –директор, %	27,1	26,1	22	26,5	26,9	30,9	25,4	22	25,9	-18,8	-2,0		над средното (21,1)	загуба на преднина
Разлика в заплащането по пол, % от средното брутно почасово възнаграждение на наетите мъже	15,5	14,6	14,3	13,9	14,1	12,7	12,2		13,9	-21,3	-3,8		над средното (12,7)	загуба на преднина
Разлика в заетостта по пол, пр. п.	6,3	6,8	7,6	7,7	8,1	8,3	8,4	7,7	7,6	22,2	3,1		над средното (10,7)	загуба на преднина
Предумишлени убийства и сексуални престъпления по правен статут и пол на засегнатото лице - дял на жените, жертви на сексуално насилие, %	8	10,5	6,5	7,1	7,3	6,8	6,7		7,6	-16,3	-0,5		над средното (46,0)	изпреварване в развитието
Предумишлени убийства и сексуални престъпления по правен статут и пол на засегнатото лице - дял на жените, жертви на предумишлено убийство, %	0,78	0,6	0,96	1,05	0,64	0,73	0,79		0,8	1,3	4,9		под средното (0,76)	изоставане в развитието
Неактивно население поради отговорности за полагане на грижи, %	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,9	0,9	0,5	200,0	22,6		на средното (0,9)	загуба на преднина
Дял на местата, заемани от жени в националните парламенти, %	19,6	19,2	25,9	25,4	27,1	27,1	24,6	23,8	24,1	21,4	3,6		под средното (32,5)	скъсяване на изоставането
Дял на местата, заемани от жени в националните правителства, %	27	36,1	37	39,2	39,4	40	36,2	40,3	36,9	49,3	6,6		над средното (33,9)	изпреварване в развитието
Индекс на равенството между половете	56,9		58		58,8	59,6	59,9	60,7	59,0	6,7	1,3		под средното (68,6)	скъсяване на изоставането

Цел 6. Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички

Данните за представянето на България по показателите, измерващи напредъка на страната по тази цел, показва нужда от засилване на усилията по подобряване качеството на водата, ефективността на нейното използване и устойчивото ѝ управление като ресурс. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по 6 от общо 11 от показателите в националния списък. По 2 показателя (*население, свързано с обществено водоснабдяване и ниво на воден стрес*) страната бележи устойчива положителна тенденция на напредък в постигането на заложените цели, докато по 2 от ключовите показатели регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2020 г. показателят *биохимична потребност от кислород в реките*, който е измерител за замърсяването на реките, нараства с близо 11% спрямо 2015 г., достигайки 3%;
- Показателят *фосфати в реките* отбелязва двойно покачване на стойността спрямо 2015 г., което отдалечава страната от постигане на целта за повишаване качеството на водата.

Динамиката на тези показатели по години и негативното представяне на страната по тях може да бъде отдадено, както на негативните последици от изменението на климата и природните катаклизми през последните 5 години, така и на замърсяването на околната среда и необходимостта от засилване на държавната политика, свързана с опазване на водната екосистема и устойчивото управление на водите. Загубата на преднина по показателя *относителен дял на трансграничната*

басейнова зона с действащо споразумение за водно сътрудничество показва нужда от допълнителни усилия и по отношение на трансграничното сътрудничество на страната в тази област.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по повече от половината (7 от общо 11) от показателите. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по 4 от показателите (*„относителен дял на населението, използващо безопасно управлявани санитарни услуги“*, *„население, което няма баня, душ или закрита тоалетна“*, *„относителен дял на отведените отпадъчни води с поне вторично пречистване спрямо общото количество отведени отпадъчни води“* и *„степен на интегрирано управление на водните ресурси“*) България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него. Необходимо е допълнително фокусиране на политиката, с оглед постигането на целта, свързана с подобряване на качеството на водата до 2030 г.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Население, свързано с обществено водоснабдяване, %	99,3	99,3	99,4	99,5	99,4	99,4			99,4	0,1	0,02	↑	над средното (93,7)	изпреварване в развитието
Относителен дял на населението, използващо безопасно управлявани санитарни услуги, %	66,0	67,0	68,0	69,0	70,0	71,0	72,0	73,0	69,5	10,6	1,5	↑	под средното (89,0)	скъсяване на изоставането
Население, което няма баня, душ или закрыта тоалетна, %	11,1	10,7	9,8	8,9	7,5	7,0			9,1	-36,9	-8,7	↑	под средното (1,5)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на отведените отпадъчни води с поне вторично пречистване спрямо общото количество отведени отпадъчни води, %	60,6	61,8	63,2	63,7	64,5	65,1			63,2	7,3	1,4	↑	под средното (81,1)	скъсяване на изоставането
Биохимична потребност от кислород в реките, мг O ₂ /л	2,7	2,4	3,0	2,3	2,5	3,0			2,7	10,7	3,7	↓	под средното (2,7)	изоставане в развитието
Нитрати в подземните води, мг NO ₃ /л	31,3	32,8	29,7	29,8	29,5	30,5			30,6	-2,4	-0,4	↑	под средното (20,8)	изоставане в развитието
Фосфати в реките, мг PO ₄ /л	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2			0,1	100,0	17,3	↓	под средното (0,1)	изоставане в развитието
Ниво на воден стрес: използване на прясна вода като относителен дял от наличните водни ресурси, %	41,6	42,1	41,8	40,1	40,1	37,5			40,5	-9,8	-2,0	↑	над средното (61,5)	изпреварване в развитието
Степен на интегрирано управление на водните ресурси, %			60,2			69,0			64,6	14,6	14,6	↑	под средното (81,6)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на трансграничната басейнова зона с действащо споразумение за водно сътрудничество, %			100,0			99,6			99,6	0,0	0,0	-	над средното (88,0)	загуба на преднина

Цел 7. Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички

България отбелязва известен напредък по отношение на целта за осигуряване на достъпна и чиста енергия за всички. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030

в абсолютен план

се наблюдава позитивна тенденция по 2/3 (8 от общо 12) показателя, а по 4 от показателите („крайно енергийно потребление в домакинствата на глава от населението“, „крайно енергийно потребление“, първично енергийно потребление“ и „дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия“), представянето на страната в абсолютни стойности се влошава в края на периода. Влошаването в представянето по последния показател се дължи изцяло на отбелязания през 2021 г. регрес, което би могло да бъде отдадено на промените в енергийните пазари и значителното увеличаване на присъствието на ТЕЦ-овете в енергийния микс на страната.

В относителен план,

България се представя на нива над средните за ЕС по 5 показателя („крайно енергийно потребление в домакинствата на глава от населението“, „първично енергийно потребление“, „крайно енергийно потребление“, „зависимост от внос на енергия – общо“ и „зависимост от внос на твърди изкопаеми горива“), но по всички тях се наблюдава влошаване на представянето в сравнителен план и загуба на преднина в рамките на ЕС. Същевременно, въпреки че по повече от половината от показателите (7 от общо 12) представянето на страната е под средното за ЕС, като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по 5 от тях България намалява своето изоставане спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още да остава под него.

Анализът на тези показатели показва, че страната трябва да продължи усилията си за повишаване на своята енергийна ефективност и намаляване на енергийната интензивност на икономиката и постигане на климатична неутралност.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Крайно енергийно потребление в домакинствата на глава от населението, к.н.е.	306	316	328	317	310	344	349		324,3	14,1	2,3		над средното (586)	загуба на преднина
Относителен дял на населението с достъп до електричество, %	96,6	97,3	98,1	98,7	99,2	99,7	99,8		98,5	3,3	0,5		под средното (100,0)	скъсяване на изоставането
Население, което не е в състояние да поддържа дома си достатъчно топъл поради статус на бедност, %	39,2	39,2	36,5	33,7	30,1	27,5	23,7	22,5	31,6	-42,6	-7,5		под средното (9,3)	скъсяване на изоставането
Първично енергийно потребление, т.н.е. на глава от населението	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,7		2,6	8,0	1,4		над средното (2,9)	загуба на преднина
Крайно енергийно потребление, т.н.е. на глава от населението	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5		1,4	12,9	2,1		над средното (2,2)	загуба на преднина
Дял на възобновяемата енергия в брутното крайно потребление на енергия, %	18,3	18,8	18,7	20,6	21,5	23,3	17,0		19,7	-6,8	-0,3		под средното (21,8)	изоставане в развитието
Енергийна интензивност на икономиката, МДж за единица БВП	5,4	5,1	5,1	5,0	4,7	4,7			4,3	-100,0	-18,8		под средното (3,0)	скъсяване на изоставането
Енергийна продуктивност, БВП за к.н.е.	5,1	5,4	5,5	5,8	6,1	6,4	6,6		5,8	30,6	4,6		под средното (9,9)	скъсяване на изоставането
Зависимост от внос на енергия, % - общо	36,4	38,5	39,4	36,3	38,1	37,9	36,1		37,5	-0,8	-0,02		над средното (55,5)	загуба на преднина
Зависимост от внос на твърди изкопаеми горива, %	11,2	9,8	9,4	10,1	7,2	9,2	10,3		9,6	-8,0	0,3		над средното (37,5)	загуба на преднина

Зависимост от внос на нефт и петролни продукти, %	101,8	100,5	101,6	95,7	102,6	97,5	97,2		99,6	-4,5	-0,7		под средното (91,7)	изоставане в развитието
Зависимост от внос на природен газ, %	97,0	96,5	97,6	98,7	100,4	96,4	96,2		97,6	-0,8	-0,1		под средното (83,4)	скъсяване на изоставането

Цел 8. Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички

България отбелязва напредък по отношение на целта за осигуряване на достоен труд и икономически растеж. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по 9 от 15 показателя. Най-осезаем напредък се регистрира по отношение на намаляването на *коефициента на безработица* (свиване с над 57% за периода), свиването на *относителния дял на незаетите и неучащите младежи* (32%), намаляването на *относителния дял на неофициалната заетост от общата заетост* (30%), растежа на *реалния БВП на човек от населението* (над 27%). Същевременно, по 6 от ключовите показатели се наблюдава влошаване на стойностите през последната отчетна година спрямо 2015 г. Причини за влошеното представяне на страната по тези показатели може да се търси в икономическите и финансови последици от поредицата от кризи в Европа и България (COVID-19 пандемията, войната в Украйна, сътресенията в енергийните цени, както и в глобалното ценово равнище като цяло).

В относителен план,

България успява да изпревари средното за ЕС ниво по 6 показателя, като по 4 от тях дори разширява предимството си през периода. По показателите *степен на спазване на трудовите права на национално ниво* и *относителен дял на неофициалната заетост в неселскостопанските сектори* се наблюдава леко отстъпление в представянето и загуба на преднина спрямо Общността. По останалите 9

показателя, включени в Националния списък, представянето на страната остава на нива под средните за ЕС. Като позитивен следва да се отбележи фактът, че въпреки сериозното отстояние, по 4 от тях се отбелязва скъсяване на изоставянето (*„реален БВП на човек от населението“*, *„номинална производителност на труда на едно заето лице“*, *„относителен дял на неофициалната заетост от общата заетост – сектор селско стопанство“* и *„относителен дял на незаетите и неучащите младежи“*). Повод за притеснение дава представянето на страната по отношение на *относителния дял на инвестициите в БВП и потреблението на суровини*. И за двата показателя е характерно, че в края на периода страната се представя на „под средното“ ниво за ЕС, като се наблюдава влошаване на представянето. Както инвестициите в икономиката, така и ресурсната ефективност са ключови за устойчивото развитие на икономиката. Ето защо, отчетеното неблагоприятно развитие в тези сфери е сигнал за необходимост от преразглеждане на държавната политика в опит за подобряване на представянето.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Реален БВП на човек от населението, евро на глава от населението	5700	5910	6120	6330	6630	6410	6950	7250	6413	27,2	3,5	↑	под средното (28 840)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на инвестициите в БВП, % от БВП	21,0	18,6	18,5						19,4	-11,9	-5,9	↓	под средното (21,1)	изоставане в развитието
Номинална производителност на труда на едно заето лице, % от средното за ЕС	44,7	45,9	46,2	47,6	49	51	53	55,9	49,2	25,6	3,3	↑	под средното (100,0)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на неофициалната заетост от общата заетост, % - общо	9,8	13,4	9,9	7,2	5,8	7,5	6,8		8,6	-30,7	-2,7	↑	над средното (7,0)	изпреварване в развитието
Относителен дял на неофициалната заетост от общата заетост, % - Селско, горско и рибно стопанство	39,3	38,2	22,9	24,5	22,3	4,1	22,8		24,9	-42,0	54,1	↑	под средното (20,0)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на неофициалната заетост от общата заетост, % - Неселскостопански сектори	7,7	11,4	9,0	6,1	4,7	7,8	5,8		7,5	-24,8	2,0	↑	над средното (6,5)	загуба на преднина
Потребление на суровини, т. на глава от населението	18,9	17,5	18,3	21,2	21,7	20,7			19,7	9,4	2,1	↓	под средното (13,7)	изоставане в развитието
Коефициент на безработица, %	10,1	8,6	7,2	6,2	5,2	6,1	5,3	4,3	6,6	-57,4	-10,8	↑	над средното (6,2)	изпреварване в развитието
Относителен дял на незаетите и неучащите младежи, %	22,2	22,4	18,9	18,2	16,7	18,2	17,6	15,1	18,7	-32,0	-5,0	↑	под средното (11,7)	скъсяване на изоставането
Фатални трудови злоупотреби на 100 000 работника - общо	3,6	3,0	3,4	3,1	3,4	3,7			3,4	3,1	1,2	↓	под средното (2,1)	изоставане в развитието

Фатални трудови злополуки на 100 000 работника - мъже	6,6	5,9	6,3	6,1	6,7				6,3	1,4	0,7		под средното (3,2)	изоставане в развитието
Фатални трудови злополуки на 100 000 работника - жени	0,5	0,2	0,4	0,3	0,1				0,3	-84,9	3,8		под средното (0,01)	изоставане в развитието
Степен на спазване на трудовите права на национално ниво (свобода на сдружаване и колективно договаряне) на база текстови източници на Международната организация на труда (МОТ) и националното законодателство	1,1	1,1	1,1	1,1	0,9	0,9	0,9		1,0	-17,6	-2,9		над средното (0,5)	загуба на преднина
Брой на клоновете на търговските банки на 100 000 възрастни	60,3	48,5	51,0	52,8	57,9	60,2	61,5		56,0	1,9	0,8		над средното (22,9)	изпреварване в развитието
Брой на банкоматите на 100 000 възрастни души	91,3	94,2	94,8	93,4	94,3	91,3	89,2		92,6	-2,3	-0,4		над средното (74,5)	изпреварване в развитието

Цел 9. Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите

България регистрира известен напредък по отношение Цел 9. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030

В абсолютен план

страната отбелязва позитивно развитие по 8 от 14 показателя. Намаляването на *въглеродната интензивност на икономиката* (29.7% за периода) и *ръстът на заявките за патент до Европейското патентно ведомство* (43%) са сред осезаемите позитивни развития с очакван дългосрочен ефект. В това направление следва да бъде отбелязано и значителното нарастване на *персонала зает с научно-изследователска и развойна дейност* (14.5%) и *произтичащото от него подобрене в показателя изследователи (в еквивалент на пълно работно време) на милион жители* (21.5%). На другия полюс трябва да бъде отбелязано отстъплението в *дела на автобусите и влаковете във вътрешния пътнически транспорт* (40.8% спад за периода) и *ръста на интензитета на емисиите във въздуха от промишлеността - частици < 10 µm* (почти 33%), като и двата процеса имат значителни неблагоприятни последици.

В относителен план,

България се представя по-добре от средното за ЕС ниво по един-единствен показател (*относителен дял на заетите в преработващата промишленост от общата заетост*), като при това страната губи част от преднината си спрямо Общността през периода на анализ. Все пак, положителна е тенденцията, че по 5 от останалите показатели, по които в края на периода България се представя на нива, по-ниски от средното за ЕС, се регистрира известно подобрене и скъсяване на изоставянето. Буди загриженост обаче представянето по 8 показателя (повече от половината от всички, включени в списъка по Цел 9), което дава основание да се твърди, че страната изостава допълнително в развитието си през периода на анализ. Това от своя страна е сигнал за нуждата от оценка и потенциална промяна в политиката в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Дял на автобусите и влаковете във вътрешния пътнически транспорт, %	16,9	16,3	15,2	14,2	15,3	10,6	10,0		14,1	-40,8	-7,6		под средното (13,7)	изоставане в развитието
Добавена стойност на промишлеността като дял от БВП	13,6	13,8	13,7	13,8	13,4	12,2	11,6	11,7	13,0	-14,5	-2,2		под средното (15,0)	изоставане в развитието
Добавена стойност на промишлеността на човек от населението, USD по цени 2015 г.	947	999	1024	1067	1092	966	1004	1054	1019	11,4	1,7		под средното (5612)	изоставане в развитието
Относителен дял на заетите в преработващата промишленост от общата заетост, %	19,9	20,0	18,7	19,0	18,6	18,6	18,3		19,0	-7,8	-1,3		над средното (14,7)	загуба на преднина
Относителен дял на добавената стойност в индустрията, произведена от малки предприятия, %	10,2	9,4	9,3	10,2	10,3	10,8			10,0	6,6	1,5		под средното (11,8)	скъсяване на изоставането
CO2 емисии на единица добавена стойност, кг CO ₂ /БДС в USD по цени 2017 г.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2			0,3	-29,7	-6,7		под средното (0,1)	скъсяване на изоставането
Интензитет на емисиите във въздуха от промишлеността - частици < 2.5µm, г./евро	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4			0,3	-7,5	0,4		под средното (0,1)	изоставане в развитието
Интензитет на емисиите във въздуха от промишлеността - частици < 10 µm, г./евро	0,6	0,4	0,4	0,5	0,7	0,9			0,6	32,8	9,4		под средното (0,1)	изоставане в развитието
Разходи за научноизследователска и развойна дейност като дял от БВП	1,0	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8		0,8	-18,9	-16,8		под средното (2,3)	изоставане в развитието
Разходи за НИРД в сектор "Предприятия" по икономическа дейност като дял от БВП	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5		0,6	-27,1	-3,6		под средното (1,5)	изоставане в развитието

Персонал, зает с научно-изследователска и развойна дейност, %	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8		0,8	14,5	2,6		под средното (1,5)	изоставане в развитието
Заявление за патент до Европейското патентно ведомство на милион жители, бр.	4,6	2,8	4,5	4,4	5,0	7,8	6,3	6,6	5,2	43,0	10,6		под средното (151,1)	скъсяване на изоставането
Изследователи (в еквивалент на пълно работно време) на милион жители	1977	2237	2125	2343	2420	2402			2251	21,5	4,2		под средното (4 250)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на добавената стойност, създадена от средно и високотехнологичната индустрия, от общата добавена стойност	28,2	25,7	26,9	30,6	30,5	32,6			29,1	15,8	3,3		под средното (41,0)	скъсяване на изоставането

Цел 10. Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите

България отбелязва значителен напредък по отношение на целта за намаляване на неравенствата между и в рамките на държавите. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (13 от общо 21) от показателите в националния списък. По някои от ключовите показатели обаче страната отбелязва последващ регрес в представянето си, което изисква анализ и адаптация на съответните политики.

- „коэффициентът на Джини“ нараства допълнително през периода (от вече доста високи нива през 2015 г.), което е показателно, че на практика неравенствата в страната нарастват. Последното се потвърждава и от нарастването на показателя за *разпределение на дохода*;
- „населението в риск от бедност преди социални трансфери“ през 2022 г. е 30,3% при стартова позиция през 2015 г. 28,4%;
- „възвръщаемостта на активите“ през 2020 г. е 0,7, като намаляването на стойностите на показателя в края на периода е с близо 40% спрямо 2015 г., което до известна степен може да се дължи на ефекта от пандемията COVID-19;
- По показателя „регулаторен капитал към активи“ също се отбелязва влошаване на стойностите на показателя в края на периода;
- Към края на 2020 г. „ликвидни активи към краткосрочни задължения“ са със стойност от 36,3%, което е намаление на стойността на показателя за 2015 г. с близо 10%.

Икономическите последици от кризата, предизвикана от пандемията COVID-19 в световен и национален план, както и от войната в Украйна, са сред причините за лошото представяне на страната по тези показатели. Те показват и нужда от засилване на държавната политика в посочените сфери и повишаване на усилията за постигане на целите, заложи в Цел 10 - планиране и добро управление на миграционната политика, поддържане на ръст на доходите на най-бедните, насърчаване на социалното, икономическото и политическо приобщаване, намаляване на социалното неравенство.

В относителен план,

Стойностите на повече от 80% (17 от 21) от показателите за изпълнението на Цел 10 са с нива под средните за държавите членки на ЕС, като при 11 от показателите се наблюдава положителна тенденция на подобряване на представянето и скъсяване на дистанцията, а при 6 сериозно изоставане от средните за ЕС нива и влошаване на представянето. По 2 показателя страната отбелязва стойности над средните за ЕС, но влошава своето представяне за периода и губи преднина.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Относителна медианна разлика в риска от бедност, пр. п.	30,3	30,4	30,5	26,9	27,1	28,3	25,2	26,0	28,1	-14,2	-2,0	↑	под средното (23,1)	скъсяване на изоставането
Брой на бежанците на 100 000 души население	17,4	11,1	10,0	8,8	8,1	7,4	6,7	8,9	9,8	-48,6	-7,2	↓	под средното (18,7)	изоставане в развитието
Обща сума на помощта за развитие, разпределена по държави донори, милиона текущи USD	40,9	67,7	62,2	68,5	65,4	85,7	91,2		68,8	122,8	16,7	↑	под средното (5 403)	скъсяване на изоставането
Дял на доходите на най-бедните 40% от населението, %	17,8	17,2	16,5	17,0	16,4	16,6	17,0	17,0	16,9	-4,5	-0,6	↓	под средното (21,7)	изоставане в развитието
Лица с увреждания в риск от бедност по наличие на ограничения, %	56,5	56,9	55,9	50,1	50,9	52,7	45,3	49,9	52,3	-11,7	-1,5	↑	под средното (28,8)	скъсяване на изоставането
Население в риск от бедност и социално изключване, % - големи градове	32,7	30,8	27,8	23,8	24,0	24,0	24,4	23,7	26,4	-27,5	-4,3	↑	под средното (21,7)	скъсяване на изоставането
Население в риск от бедност и социално изключване, % - малки градове и предградия	42,9	39,6	35,8	29,8	29,2	31,6	31,0	33,4	34,2	-22,1	-3,1	↑	под средното (21,1)	скъсяване на изоставането
Население в риск от бедност и социално изключване, % - села	57,9	56,0	53,6	48,8	49,0	48,8	42,5	43,1	50,0	-25,6	-4,0	↑	под средното (22,1)	скъсяване на изоставането
БВП на човек от населението в стандарти на покупателната способност	13200	13900	14700	15600	16600	16600	18600	20700	16238	56,8	6,7	↑	под средното (30 713)	скъсяване на изоставането
Дял на труда в БВП, %	50,6	51,4	52,8	53,2	52,3	53,5			52,3	5,7	1,1	↑	под средното (56,5)	скъсяване на изоставането

Коефициент на Джини - еквивалентен разполагаем доход	37,0	37,7	40,2	39,6	40,8	40,0	39,7	38,4	39,2	3,8	0,6		под средното (29,6)	изоставане в развитието
Население в риск от бедност преди социални трансфери, %	28,4	27,9	29,2	29,5	29,6	29,9	31,5	30,3	29,5	6,7	1,0		под средното (25,6)	изоставане в развитието
Разпределение на дохода, съотношение на общия доход, получен от 20% от населението с най-висок доход към този, получен от 20% от населението с най-нисък доход	7,1	7,7	8,2	7,7	8,1	8,0	7,5	7,3	7,7	2,7	0,6		под средното (5,0)	изоставане в развитието
Въздействие на социалните трансфери (без пенсиите) върху намалението на бедността, пр. п.	22,5	17,9	19,9	25,4	23,7	20,4	29,8	24,4	23,0	8,3	3,7		под средното (34,0)	скъсяване на изоставането
Необслужвани кредити към общия размер на кредитите, %	14,6	13,2	10,4	7,8	6,6	5,8			9,7	-60,3	-16,7		под средното (4,0)	скъсяване на изоставането
Възвръщаемост на активите, %	1,1	1,4	1,2	1,6	1,5	0,7			1,2	-39,4	-3,4		над средното (0,4)	загуба на преднина
Регулаторен капитал към активи, %	12,0	11,6	11,4	10,8	11,6	11,9			11,6	-1,1	-0,1		над средното (7,6)	изпреварване в развитието
Необслужвани кредити нетно от провизиите към капитала, %	49,8	44,7	36,6	28,2	23,9	20,8			34,0	-58,3	-15,9		под средното (16,5)	изоставане в развитието
Регулаторен капитал от първи клас към рисково претеглени активи, %	20,5	20,9	20,9	19,4	19,5	22,1			20,5	8,0	1,7		над средното (19,7)	загуба на преднина
Ликвидни активи към краткосрочни задължения, %	40,2	41,0	41,5	35,8	33,9	36,3			38,1	-9,5	-1,7		под средното (51,5)	скъсяване на изоставането
Молби за убежище, на милион жители	2809	2664	490	351	297	499	1583	3134	1478	11,6	36,1		над средното (1 692)	изпреварване в развитието

Цел 11. Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене

Страната регистрира напредък по отношение на целта за превръщане на градовете в устойчиви места за живеене. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (6 от общо 10) от показателите в националния списък, за които има налични данни. Същевременно по 4 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2021 г. *относителният дял на автобусите и влаковете във вътрешния пътнически транспорт* е намалял с близо 40% спрямо 2015 г. и достига 10%;
- С $\frac{1}{4}$ намалява и *относителният дял на държавните разходи за култура*, като през 2021 г. той достига 0,9%;
- С близо $\frac{1}{3}$ нараства *броят на загиналите, изчезналите или пряко засегнатите от бедствия*;
- През разглеждания период, степента на *рециклиране на битовите отпадъци* отбелязва спад, макар и в по-скромен размер (4.1%).

Динамиката на първите два показателя по години е индикация за необходимост от преосмисляне на държавната политика в тези области. По отношение на нарасналия *брой жертви на бедствия*, по-скоро се наблюдава инцидентен ръст през 2021 г., без непременно това да е симптоматично за системна слабост на държавната реакция.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по преобладаващата част (7 от общо 10) от показателите, за които има налични данни, като все пак по 3 показателя изпреварва Общността. Само по 2 показателя България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар, като все още остава под него (*степен на рециклиране на битовите отпадъци* и *ниво на тежките жилищни лишения*). Притеснително е обаче, че останалите 5 показателя (*загинали при пътно-транспортни произшествия*, *„дял на автобусите и влаковете във вътрешния пътнически транспорт“*, *„държавни разходи по функции (COFOG) – култура“*, *„преждевременна смърт вследствие излагане на фини прахови частици“* и *„население, обхванато от най-малко вторично третиране на отпадъчните води“*) представят неблагоприятно водената политика в тези области, тъй като страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Ниво на тежките жилищни лишения, %	11,4	11,6	10,6	10,1	8,9	8,6			10,2	-24,6	-5,4	↑	под средното (4,3)	скъсяване на изоставането
Население, което живее в домакинства, самоопределящи се като засегнати от шум, %	9,7	10,0	9,8	9,4	8,9	8,8			9,4	-9,3	-1,9	↑	над средното (17,6)	изоставане в развитието
Загинали при пътно-транспортни произшествия на 100 000 души от населението	9,9	9,9	9,6	8,7	9,0	6,7	8,2		8,9	-17,2	-2,0	↑	под средното (4,5)	изоставане в развитието
Дял на автобусите и влаковете във вътрешния пътнически транспорт, %	16,9	16,3	15,2	14,2	15,3	10,6	10,1		14,1	-40,2	-7,4	↓	под средното (13,7)	изоставане в развитието
Държавни разходи по функции (COFOG), % от БВП - култура	1,2	0,8	1,0	0,8	0,7	0,9	0,9		0,9	-25,0	-2,0	↓	под средното (1,2)	изоставане в развитието
Брой смъртни случаи или изчезнали лица вследствие на бедствия на 100 000 души от населението		0,10	0,06	0,01			0,13		0,07	35,3	237,7	↓	над средното (95,6)	изпреварване в развитието
Брой директно засегнати лица вследствие на бедствия на 100 000 души от населението	20,3	30,3	92,9	8,7	6,1	0,1	6,5		23,6	-68,0	828,6	↑	над средното (5 405)	изпреварване в развитието
Преждевременна смърт вследствие излагане на фини прахови частици	204	186	185	171	142	153			173,5	-25,0	-5,2	↑	под средното (54,0)	изоставане в развитието
Степен на рециклиране на битовите отпадъци, %	29,4	31,8	34,6	31,5	34,6	35,2	28,2		32,2	-4,1	-0,1	↓	под средното (48,7)	скъсяване на изоставането
Население, обхванато от най-малко вторично третиране на отпадъчните води, %	60,6	61,8	63,2	63,7	64,5	65,1			63,2	7,3	1,4	↑	под средното (81,1)	изоставане в развитието

Цел 12. Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство

България е постигнала частичен напредък по отношение на отговорното потребление. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по половината (5 от общо 10) от показателите в националния списък, но по 4 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2020 г. показателят, измерващ *общото количество материали, използвани директно в дадена икономика*, е нараснал с близо 10% спрямо 2015 г.;
- През разглеждания период с 1/5 нараства и показателя *„сметки за материални потоци“*;
- През разглеждания период се отбелязва и нарастване на стойността на показателя *„средни емисии на CO₂ на км от новите леки автомобили“* с близо 7%;
- Същевременно се регистрира нарастване на *генерираните опасни отпадъци* в страната в размер на 7.6%.

В относителен план,

с изключение на показателя *„рециклирани битови отпадъци“*, по който в края на периода страната се представя над средното ниво за ЕС и същевременно се наблюдава подобряване на представянето, по всички останали 9 показателя, измерващи напредъка на България в изпълнението на ЦУР 12, се регистрира ниво

под средното за ЕС. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по 4 показателя България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него (*„производителност на ресурсите“*, *„степен на кръгово използване на материалите“*, *„генериране на отпадъци по степен на опасност – опасни“* и *„прилагане на стандартни счетоводни инструменти за мониторинг на икономическите и екологични аспекти на устойчивост на туризма“*). Притеснително е обаче, че по останалите 5 показателя (*„потребление на материали на глава от населението“*, *„индекс щастлива планета“*, *„емисии на парникови газове от производствените дейности“*, *„сметки за материални потоци“* и *„средни емисии на CO₂ на км от новите леки автомобили“*) страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива, което дава сигнал за недостатъчна ефективност на водената политика в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Потребление на материали, т. на глава от населението	18,9	17,5	18,3	21,2	21,7	20,7			19,7	9,4	2,1		под средното (13,7)	изоставане в развитието
Индекс "Щастлива планета"	40,4	40,1	40,9	40,6	40,1	43,7			41,0	8,0	1,6		под средното (48,8)	изоставане в развитието
Емисии на парникови газове от производствените дейности, кг CO ₂ -еквивалент на глава от населението	8127	7862	8254	7722	7517	6692	7522		7671	-7,4	-1,0		под средното (6 412)	изоставане в развитието
Сметки за материални потоци, т. на глава от населението	25,0	22,9	23,9	24,3	25,1	24,4	27,1	30,1	25,3	20,7	2,9		под средното (16,0)	изоставане в развитието
Производителност на ресурсите, БВП в СПС на кг	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,8	38,1	4,9		под средното (2,4)	скъсяване на изоставането
Средни емисии на CO ₂ на км от новите леки автомобили	130,3	125,8	126,2	126,7	130,2	121,5	139,8		128,6	7,3	1,4		под средното (116,3)	изоставане в развитието
Степен на кръгово използване на материалите, %	3,1	4,4	3,5	2,5	2,3	5,9	4,9		3,8	58,1	20,7		под средното (11,7)	скъсяване на изоставането
Генериране на отпадъци по степен на опасност, кг на глава от населението - опасни		1870		1912		2012			1931	7,6	3,7		под средното (214)	скъсяване на изоставането
Рециклирани битови отпадъци, %	29,4	31,8	34,6	31,5	34,6	65,5			37,9	123,0	21,5		над средното (41,7)	изпреварване в развитието
Прилагане на стандартни счетоводни инструменти за мониторинг на икономическите	4	4	4	4	4				4	0,0	0,0	-	под средното (4,7)	скъсяване на изоставането

и екологични аспекти на устойчивост на туризма, бр.														
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Цел 13. Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици

България е постигнала частичен напредък по отношение на борбата с климатичните промени. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по 2 от общо 3 показателя в националния списък, за които има данни. По 1 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2021 г. показателят, измерващ *националните разходи за опазване на околната среда по институционални сектори* регистрира намаление с близо 31% спрямо 2015 г.

В относителен план,

по два от показателите („*нетни емисии на парникови газове*“ и „*брой директно засегнати лица вследствие на бедствия*“) страната се представя над средното ниво за ЕС в края на периода и същевременно се наблюдава подобряване на представянето през периода.

Като негативен следва да бъде оценен фактът, че по показателя „*национални разходи за опазване на околната среда по институционални сектори*“ България не съумява да скъси изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, като вместо това се отдалечава допълнително.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Нетни емисии на парникови газове, т. на глава от населението	7,4	6,9	7,2	6,6	6,5	5,6	6,6		6,7	-10,8	-1,4		над средното (7,4)	изпреварване в развитието
Национални разходи за опазване на околната среда, % от БВП	2,9	2,2	2	1,8	2,0	2,0			2,2	-31,0	-5,3		на средното (2,2)	изоставане в развитието
Брой директно засегнати лица вследствие на бедствия на 100 000 души от населението	20,3	30,3	92,9	8,7	6,1	0,1	6,5		23,6	-68,0	828,6		над средното (5 405)	изпреварване в развитието

Цел 14. Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и морските ресурси за устойчиво развитие

България е постигнала известен напредък по отношение на политиката, насочена към опазването и устойчивото използване на моретата и морските ресурси. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (6 от общо 10) от показателите в националния списък, за които има налични данни. По 2 от ключовите показатели страната регистрира влошаване в представянето си:

- Към края на 2018 г. показателят, измерващ *морските води, засегнати от еутрофикация*, е нараснал с 1/2 спрямо 2015 г.;
- През 2021 г. с близо 17.2% е нараснал *делът на плажните отпадъци, произхождащи от национални наземни източници, които завършват на плажа*.

Динамиката на посочените показатели по години показва, че България следва да продължи да полага усилия в посока предотвратяване и значително намаляване на замърсяването на морската среда от различни източници, постигане на устойчиво управление и защита на морските и крайбрежните екосистеми, постигане на ефективно регулиране на риболова и управление и възстановяване на рибните запаси и т.н.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по 3 от общо 10 показателя, за които има налични данни. Като позитивен следва да бъде

оценен фактът, че по 2 от тях (*„устойчиво рибарство като дял от БВП“* и *„плажни отпадъци, произхождащи от национални наземни източници, които завършват в океана“*) страната скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него. Същевременно по други 4 показателя страната допълнително увеличава предимството си пред средното за ЕС ниво. По показателя *„национални разходи за изучаване на океана като дял от общото финансиране за научни изследвания и развитие“* страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива.

Следва да се отбележи, че по 3 показателя (*„плажни отпадъци, произхождащи от национални наземни източници, които завършват на плажа“*, *„риболовен флот, общ тонаж“* и *„среден дял на ключови морски зони за биологично разнообразие, обхванати от защитени зони“*), въпреки че страната се представя над средното за ЕС ниво, през разглеждания период се отбелязва загуба на преднина, което е индикация за необходимост от фокусиране на вниманието в тези области на политика.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Устойчиво рибарство като дял от БВП на малките островни развиващи се държави, най-слаборазвитите страни и всички страни, %	0,01		0,01		0,01				0,01	0,0	0,0	↑	под средното (0,04)	скъсяване на изоставането
Степен на прилагане на правна/регулаторна/политическа/институционална рамка, която признава и защитава правата за достъп на дребномащабния риболов				4,0		4,0		5,0	4,3	25,0	12,5	↑	над средното (4,97)	изпреварване в развитието
Морски води, засегнати от еутрофикация, %	0,02	0,01	0,02	0,03					0,02	50,0	33,3	↓	над средното (0,9)	изпреварване в развитието
Плажни отпадъци, произхождащи от национални наземни източници, които завършват на плажа, %			56,3	83,2	69,9	83,2	65,9		71,7	17,2	7,5	↓	над средното (73,8)	загуба на преднина
Плажни отпадъци, произхождащи от национални наземни източници, които завършват в океана, %			43,8	17,4	30,6	16,9	34,1		28,5	-22,1	18,3	↑	под средното (26,0)	скъсяване на изоставането
Риболовен флот, общ тонаж	6,4	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	5,9	6,1	-7,8	-1,1	↑	над средното (1 341)	загуба на преднина
Места за къпане с отлично качество на водата, % - по крайбрежието	70,0	63,3	45,1	53,9	67,0	63,0	89,1	92,4	68,0	32,0	6,4	↑	над средното (87,4)	изпреварване в развитието
Места за къпане с отлично качество на водата, % - във вътрешността на страната	100,0	100,0	25,0	25,0	25,0	0,0	100,0	100,0	59,4	0,0	-29,2	-	над средното (79,3)	изпреварване в развитието
Среден дял на ключови морски зони за биологично разнообразие (КВА), обхванати от защитени зони, %	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	99,7	0,0	0,0	-	над средното (82,4)	загуба на преднина
Национални разходи за изучаване на океана като дял от общото финансиране за научни изследвания и развитие, %	0,0	0,1	0,1						0,1	30,1	14,1	↑	под средното (0,7)	изоставане в развитието

Цел 15. Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и обръщане на процеса на деградация на почвите и спиране загубата на биологично разнообразие

България е постигнала частичен напредък по целта, насочена към устойчивото използване на сухоземните екосистеми. През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (6 от общо 9) от показателите в националния списък, за които има налични данни. По два показателя не е регистрирана промяна в стойностите през разглеждания период, като по показателя, свързан с *площта на горите*, тяхното състояние, ползване и т.н., страната продължава да изостава значително от средното за ЕС ниво. Единствено по 1 от ключовите показатели страната регистрира влошаване в представянето си:

- Към края на 2018 г. *индексът на запечатване на почвите*, който оценява увеличаването на запечатаните почвени повърхности с непроницаеми материали поради градско развитие и строителство, е нараснал с близо 2,2% спрямо 2015 г. и достига 0,9%.

Наблюдава се липса на динамика по показателя, свързан с *горската площ в законово установени защитени територии*.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво само по 2 от общо 8 показателя, за които има налични данни. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по 4 показателя България изпреварва в развитието си средното за ЕС ниво (*„среден дял на ключовите сладководни зони за*

биологично разнообразие, обхванати от защитени зони“, *„дял на горската площ с дългосрочен план за управление“*, *„индекс на запечатване на почвите“* и *„индекс на червения списък“*). Притеснително е обаче, че по 2 показателя (*„съотношение на горската площ в законово установените защитени територии“* и *„общ отчетен брой стандартни споразумения за трансфер на материали (SMTA), които прехвърлят растителни генетични ресурси за храна и земеделие в страната“*) страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива. Същевременно, по 2 показателя (*„покриване от защитени територии на важни местообитания за планинското биоразнообразие“* и *„Натура 2000 защитени зони“*), въпреки че страната се представя над средното за ЕС ниво, се наблюдава загуба на преднина, което е индикация за нуждата от преглед на държавната политика в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Среден дял на ключовите сладководни зони за биологично разнообразие (КВА), обхванати от защитени зони, %	95,0	95,0	95,0	98,7	98,7	98,7	98,7	98,7	97,3	3,9	0,6	↑	над средното (80,8)	изпреварване в развитието
Дял на горската площ с дългосрочен план за управление, %	95,8	96,0	96,4	96,7	97,1	97,4			96,6	1,6	0,3	↑	над средното (68,8)	изпреварване в развитието
Съотношение на горската площ в законово установените защитени територии, %	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4	18,4			18,4	0,0	0,0	-	под средното (21,2)	изоставане в развитието
Индекс на запечатване на почвите	0,9			0,9					0,9	2,2	2,2	↓	над средното (1,8)	изпреварване в развитието
Покритие от защитени територии на важни местообитания за планинското биоразнообразие, %	97,5	97,5	97,5	99,3	99,5	99,5	99,5	99,5	98,7	2,1	0,3	↑	над средното (79,2)	загуба на преднина
Индекс на червения списък	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,0	0,0	-	над средното (0,9)	изпреварване в развитието
Общ отчетен брой стандартни споразумения за трансфер на материали (SMTA), които прехвърлят растителни генетични ресурси за храна и земеделие в страната	193,0	206,0	222,0	238,0	246,0	254,0	261,0	266,0	235,8	37,8	4,7	↑	под средното (709,4)	изоставане в развитието
Натура 2000 защитени зони, % от територията	34,4	34,4	34,4	34,4	34,9	34,9			34,6	1,5	0,3	↑	над средното (18,5)	загуба на преднина

Цел 16. Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища

България отбелязва частично подобрене по показателите, измерващи напредъка в изпълнението на Цел 16, като все още остават предизвикателства в области на политиката, като насърчаване на принципите на върховенство на закона, намаляване на корупцията във всичките ѝ форми, намаляване на всички форми на насилие и свързаната с това смъртност и т.н.

През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (7 от общо 11) от показателите в националния списък, за които има налични данни. Същевременно по 4 от ключовите показатели страната регистрира регрес в представянето си:

- Към края на 2021 г. *броят на жертвите на трафик на хора* е нараснал с 1/5, както и близо с 3 пъти се е увеличил *броят на жените, жертва на трафик*, а съответно *броят на мъжете, жертва на трафик*, се е увеличил с 2,1%;

- По отношение на *световните индикатори за управление* (отчитащи индикатори по шест измерения на управлението – гласност и отчетност, политическа стабилност и липса на насилие/тероризъм, ефективност на управлението, качество на нормативната уредба, върховенство на закона и контрол на корупцията) се наблюдава влошаване в края на разглеждания период - след регистрираното известно подобрене до 2019 г., през 2020 и 2021 г. се отбелязва известен регрес. Това е индикация за необходимостта от допълнителен фокус върху подобряване на политиката в тази сфера.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по преобладаващата част (7 от общо 8) от показателите, за които има налични данни, като само по 1 показател (*относителен дял на неосъдените лица в местата за лишаване от свобода към общия брой лица в местата за лишаване от свобода*) изпреварва Общността. Като позитивен следва да бъде оценен фактът, че по 6 показателя България скъсява изоставането си спрямо средното за ЕС ниво, макар и все още оставайки под него (*брой на жертвите на предумишлено убийство на 100 000 души от населението*“, *брой на жертвите на трафик на хора на 100 000 души от населението – общо и мъже*“, *възприятие за независимостта на съдебната система*“, *индекс за възприятие на корупцията*“ и *световни индикатори за управление*“). Единствено по показателя *брой на жертвите на трафик на хора на 100 000 души от населението – жени* страната се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива, което представя неблагоприятно водената политика в тази област.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Брой на жертвите на предумишлено убийство на 100 000 души от населението	1,7	1,1	1,4	1,3	1,2	1,0	1,3		1,3	-25,6	-1,8	↑	под средното (1,0)	скъсяване на изоставането
Брой на жертвите на трафик на хора на 100 000 души от населението - общо	5,6	6,2	7,1	6,2	5,7	6,6	6,8		6,3	22,0	3,9	↓	под средното (2,9)	скъсяване на изоставането
Брой на жертвите на трафик на хора на 100 000 души от населението - жени	0,7	1,0	1,7	1,5	8,9	2,4	2,8		2,7	308,7	92,6	↓	под средното (1,2)	изоставане в развитието
Брой на жертвите на трафик на хора на 100 000 души от населението - мъже	10,7	11,6	12,8	11,3	2,3	11,0	11,0		10,1	2,1	49,4	↓	под средното (3,8)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на неосъдените лица в местата за лишаване от свобода към общия брой лица в местата за лишаване от свобода, %	9,3	8,0	9,1	9,2	9,7	10,8	9,3		9,3	-0,2	0,6	↑	над средното (22,4)	изпреварване в развитието
Възприятие за независимостта на съдебната система, %		23	26	30	34	37	31	31	30,3	34,8	5,7	↑	под средното (53)	скъсяване на изоставането
Индекс за възприятие на корупцията	41	41	43	42	43	44	42	43	42,4	4,9	0,7	↑	под средното (64)	скъсяване на изоставането
Световни индикатори за управление ¹	55,5	56,6	59,0	59,1	60,0	53,6	55,4		57,0	-0,1	0,1	↓	под средното (79,5)	скъсяване на изоставането

¹ Източник – Световна банка; изчисления композитен индекс – АМС (средна аритметична стойност от стойностите по отделните стълбове на изследването)

Цел 17. Укрепване на средствата за изпълнение и възобновяване на глобалното партньорство за устойчиво развитие

България отбелязва частично подобрене по показателите, измерващи напредъка в изпълнението на Цел 17, като все още остават предизвикателства в области на политиката, като изпълнение на ангажиментите за оказване на официална помощ за развитие, мобилизиране на допълнителни финансови средства за развиващите се страни, насърчаване на инвестициите в най-слабо развитите страни и на развитието и трансфера на щадящи околната среда технологии и т.н.

През периода от началото на изпълнението на Дневен ред 2030 е отбелязан

напредък в абсолютен план

по повече от половината (7 от общо 11) от показателите в националния списък. Същевременно по 3 от ключовите показатели страната регистрира влошаване в представянето си, а по 1 показател (*официална помощ за развитие като дял от brutния национален доход*) не се наблюдава промяна:

- Към края на 2020 г. обемът на *паричните преводи от чужбина* намалява с повече от ½ спрямо 2015 г.;
- Наблюдава се влошаване на показателя *обслужване на дълга като относителен дял от износа на стоки и услуги*, като през 2021 г. се регистрира спад от близо 11% спрямо началото на периода;
- През същата година се регистрира и намаляване на *дела на екологичните данъци в общите данъчни приходи*, като той достига 9,1%, което е спад с 11,4% спрямо 2015 г.;

Частично негативното представяне на страната по отношение на динамиката по години на

първите два показателя може да се обясни с последиците от COVID-19 пандемията.

В относителен план,

България се представя под средното за ЕС ниво по преобладаващата част (6 от общо 10) от показателите, за които има сравними данни, като по 2 показателя (*„обем на паричните преводи от чужбина“* и *„покритие с високоскоростен интернет“*) страната съответно се отдалечава допълнително от средните за ЕС нива и регистрира загуба на преднина. По останалите 4 показателя (*„официална помощ за развитие като дял от brutния национален доход“*, *„внос в ЕС от развиващите се страни“*, *„обща търговия с проследени екологично чисти технологии“* и *„относителен дял на лицата, използващи често интернет“*), въпреки че остава под средното за ЕС ниво, България регистрира скъсяване на изоставането си, което представя позитивно водената политика в тези области.

Показател	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Средна за периода	Изменение, %		Постигнат напредък	Спрямо ЕС	
										За периода	Средно-годишно		В края на периода	Промяна през периода
Официална помощ за развитие като дял от брутният национален доход /за най-слабо развитите страни/, %	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02		0,02	0,0	5,6	-	под средното (0,11)	изоставане в развитието
Официална помощ за развитие като дял от брутният национален доход /от Комитета за подпомагане на развитието/, %	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1		0,1	33,3	7,0	↑	под средното (0,5)	скъсяване на изоставането
Внос в ЕС от развиващите се страни, млн. евро	4951	5188	6359	6995	7410	7743	9879	15313	7979,8	209,3	18,6	↑	под средното (1 507 600)	скъсяване на изоставането
Покритие с високоскоростен интернет по териториална типология /Общо/, %	32,2	38,2	45,2	54,2	65,2	75,2	84,7		56,4	163,0	17,5	↑	над средното (70,2)	загуба на преднина
Общи държавни приходи като дял от БВП	38,5	35,1	36,4	38,7	38,4	37,9	38,5		37,6	-0,1	0,1	↑	над средното (42,9)	изпреварване в развитието
Обем на паричните преводи от чужбина (приравнен в щатски долари) като относителен дял от БВП, %	2,9	3,1	3,7	3,6	3,4	1,4			3,0	-53,6	-8,7	↓	под средното (1,5)	изоставане в развитието
Обща търговия с проследени екологично чисти технологии (млрд. USD в текущи цени)	2,7	2,7	3,2	3,7	3,8	3,9			3,3	46,0	8,1	↑	под средното (28,8)	скъсяване на изоставането
Относителен дял на лицата, използващи често интернет, %	46,5	48,6	54,0	55,3	59,8	61,8	67,4	74,9	58,5	61,1	7,1	↑	под средното (84,0)	скъсяване на изоставането
Брутен държавен дълг, % от БВП	25,9	29,1	25,1	22,1	20,0	24,6	23,9	22,6	24,2	-12,7	-1,2	↑	над средното (84,0)	изпреварване в развитието
Дял на екологичните данъци в общите данъчни приходи, %	10,2	10,2	9,4	8,8	9,9	9,9	9,1		9,6	-11,4	-1,8	↓	над средното (5,5)	загуба на преднина